

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
УО “Белорусский государственный экономический университет”

**НАЦИОНАЛЬНАЯ ЭКОНОМИКА
РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ**

Материалы
республиканской научной студенческой конференции

Минск, 29—30 апреля 2004 г.

Минск 2004

УДК 330.3(476)
ББК 65.9(4Бел)
Н35

Редакционная коллегия

И.В. Новикова (председатель), А.С. Дурасов, О.Г. Черненко, В.А. Лосева, Л.А. Чеснокова

Утверждено Редакционно-издательским советом университета

Н35 **Национальная экономика Республики Беларусь: проблемы и перспективы развития: Материалы респ. науч. студ. конф. Минск, 29—30 апреля 2004 г. — Мн.: БГЭУ, 2004. — 283 с.**

ISBN 985-484-088-3.

УДК 330.3(476)
ББК 65.9(4Бел)

ISBN 985-426-088-3

© УО “Белорусский государственный экономический университет”, 2004

*А.В. Ефімовіч
РІВШ (Мінск)*

**АБРОЧНЫЯ ПЛАЦЯЖЫ ПАД ЧАС РЭФОРМЫ
М.М. МУРАЎЁВА Ў ДЗЯРЖАЎНАЙ ВЁСЦЫ**

Палаты дзяржаўных маёмасцей у 1860 г. заняліся раскладкай ўзвышанага аброка. Апіраючыся на падрыхтаваную ў ходзе люстрацыі “сярэднескладзеную ацэнку надзелаў кожнага разрада”, прыбаўлялі да яе адпаведны працэнт. Аднак ІІ Дэпартамент Міністэрства дзяржаўных маёмасцей патрабаваў увесці новы павышаны аброк у дзеянне з пачатку 1861 г., не чакаючы канчатковага зацвярджання новай раскладкі. Аброк жа налічваўся па дадзеных паверачнай люстрацыі. ІІ Дэпартамент патрабаваў спагнаць увесь “узвышаны аброк” за першую палову

240

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

1861 г., не чакаючы “змяненняў нарэзкі сялянскіх надзелаў”. Аднак адвядзенне новых надзельных зямель сялянам не было завершана і да вясны 1862 г. За неадведзеныя ў фактычнае карыстанне землі з сялян спаганяліся значныя аброчныя плацяжы.

Найбольш высокім аброкам былі абкладзены маенткі, якія знаходзіліся блізка да рынкаў збыту. Зыходзячы з архіўных матэрыялаў нармальнай ацэнкі фунта жыта па Гродзенскай губерні, можна назіраць наступнае становішча: вышэйшая ацэнка назіралася калі да бліжэйшага пункту збыту сельскагаспадарчых вырабаў адлегласць была меней 20 верст (калі меней 10 верст, то да сярэдняга аброка набаўлялася 6 %, а калі 10—20 верст, то набаўлялася 3 %); ніжэйшая ацэнка назіралася, калі да бліжэйшага пункту збыту азначаных вырабаў было болей 30 верст (калі 30—40 верст, то ад сярэдняга аброка здымалася 3 %, а калі 40—50 верст, то здымалася 6 %).

Наогул, па дзевяці заходніх губернях аброк узвысіўся на 22 %, у шасці губернях Літвы і Беларусі на 23,75 %. У пяці беларускіх губернях пазямельны аброк у сярэднім на дзесяціну надзельнай зямлі дзяржаўных сялян павялічыўся з 48,3—74,2 к. да 75—93 к. у залежнасці ад губерні. Аброчныя плацяжы на зямлю ў гэтых губернях былі вызначаны на суму ў 1401,1 тыс. р. замест 759,1 тыс. р., што ўносілі сяляне да 1859 г., г. зн. узраслі на 84,6 %. Такое значнае павелічэнне аброка рабіла яго непасільным для сялян. Урад вымушаны быў унесці папраўкі ў першапачатковыя разлікі. У выніку паверачнай люстрацы становішча дзяржаўных сялян азначанага рэгіёна прыкметна пагоршылася. Само Міністэрства дзяржаўных маёмасцей ацаніла павышэнне аброкаў з дзяржаўных сялян наступным чынам: “Аброкі з сялян вылічаны значна вышэй папярэдняга, а менавіта, замест 1 866 499 р. плацімых сялянам да 1858 г., прапанавана было спаганяць з іх да 3 055 785 р. Але вылічаным у такім памеры аброкам сяляне абкладзены не былі з прычыны таго, што была прызнана немагчымасць іх выплачваць, а ўзамен таго зроблена нязначная надбаўка на аброкі па папярэдняму вылічэнню, а менавіта на працягу 1860 і 1861 гг. аброкі ўзвышаны да 2 290 793 р., г. зн. замест 64 % прыбаўкі вылічанай паверачнай люстрацыяй прыбаўлена да папярэдніх аброкаў 22 %.”